

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2014-2-28 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 14-26/528-234
Karar Tarihi : 07.08.2014

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Kenan TÜRK, Reşit GÜRPINAR,
Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN

B. RAPORTÖRLER: Bekir KOCABAŞ, Gözde KARABEL, Ahmet ŞAHİN

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Sezgin KARAKAŞ
Merkez Mah. 3. Sok. No:9, D:8 Bağcılar/İstanbul

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Sony Eurasia Pazarlama A.Ş.
Saray Mah. Üntel Sok. No:10 Onur Ofis Park İş Merkezi
Ümraniye/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Sony Playstation 4 ürünlerinin 1549 TL olan Türkiye satış fiyatının, ABD ve Avrupa'da satış fiyatı olan 399 Dolar/Euro ile kıyaslandığında yüksek olduğu, ayrıca Sony Playstation 3 ürünlerinde böyle bir farkın bulunmadığı iddiası.
- (2) **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 27.02.2014 tarihinde giren başvuru üzerine hazırlanan 26.05.2014 tarih ve 2014-2-28/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 05.06.2014 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 14-20/393-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca düzenlenen 17.07.2014 tarih ve 2014-2-28/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **G. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuruda özetle;
- Türkiye'de 2013 verilerine göre 9 milyon oyun konsolu bulunduğu tahmin edildiği ve bunların büyük çoğunluğunun Sony tarafından üretildiği (Playstation), Türkiye'de de Sony Eurasia Pazarlama A.Ş. (Sony Eurasia) tarafından dağıtımının gerçekleştirildiği,
 - Bu bakımdan Türkiye oyun konsolları pazarında Sony'nin ve münhasır satış hakkına sahip olduğu düşünülen satıcı/dağıtıcısının hâkim durumda bulunduğu kabul edilmesi gerektiği,
 - Sony Playstation 4 ürününün ABD'de 399 Dolar, Avrupa'da KDV dahil 399 Euro fiyat ile piyasaya sürülmesine karşılık Türkiye'de ilk parti ürünlerin 1399 TL fiyat ile piyasaya sürüldüğü, Şubat ayında gelecek partinin ise 1549 TL olacağı duyurulduğu,
 - Benzer şekildeki fiyat farkının Playstation 4 oyun konsolunda kullanılan aksesuarlar/oyunlar için de geçerli olduğu,
 - Playstation 4 ürününün fiyatının Playstation 3 ürününün fiyatıyla karşılaştırıldığında, Playstation 3 ürününün son yıllarda artan paralel ithalat yoluyla satılan ürünler sebebiyle rekabetçi baskı altında bulunduğu böyle bir fiyat farkının bulunmadığı,
 - Böylece Playstation 4 oyun konsolunu fahiş fiyatla satan Sony Eurasia'nın hakim durumunu kötüye kullandığı

ifade edilmektedir.

- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İnceleme Yapılan Teşebbüs Hakkında Bilgi

- (5) Sony Playstation ürünlerine ilişkin ticari faaliyetler Sony Computer Entertainment (SCE) grup şirketlerinin sorumluluğunda olup, bu şirketler temel olarak Sony Corporation Japan'ın sahipliği ve kontrolünde bulunmaktadır. Bilgisayar oyun endüstrisinde 1993 yılında bu yana faaliyet gösteren Sony Computer Entertainment Inc'nin (SCEI), tescilli merkezi ve ana operasyonları Tokyo'da bulunmaktadır. SCEI tüm playstation konsollar için işletim sistemi yazılımları dizayn etmekte, üretmekte ve geliştirmektedir. Sony Computer Entertainment Europe Limited (SCEE), Avrupa, Afrika, Ortadoğu ve Okyanusya'da değişik tip playstation konsolları, oyunları, yan takımları ve aksesuarlarının SCEI adına yetkili distribütörü olarak faaliyet göstermektedir. Grup şirketlerinden Sony Eurasia ise Playstation oyun konsolu, oyun ve aksesuarlarını SCEE'den satın almaktadır. Şirket ürünleri Türkiye'ye ithal ederek perakendecilere dağıtımını yapmaktadır. Sony Eurasia Türkiye'de ürünlerin ithalatı ve dağıtımını için yetkilendirilmiş tek şirkettir.

I.2. İlgili Pazar

- (6) Yapılan inceleme çerçevesinde, pazar tanımının kesinliğinin değerlendirmeyi değiştirmeyeceği anlaşıldığından, dosya kapsamında ilgili ürün ve coğrafi pazarın belirlenmesine gerek duyulmamıştır.

I.3. Değerlendirme

- (7) Başvurunun esasını, Sony Eurasia'nın, Sony Playstation 4 oyun konsolu, aksesuarları ve oyunlarında ABD ve Avrupa'daki satış fiyatının çok üzerinde belirleyerek aşırı fiyat uygulamak suretiyle hakim durumunu kötüye kullandığı iddiası oluşturmaktadır. Başvuru sahibi ayrıca, Sony Playstation 4 ürününün fiyatını Playstation 3 ürünü ile karşılaştırarak, Sony Playstation 3'ün ABD, Avrupa ve Türkiye fiyatlarında böyle bir farkın bulunmadığını ifade etmektedir.
- (8) Dosya kapsamında Sony Eurasia'dan talep edilen bilgi ve belgeler 07.07.2014 tarih ve 3863 sayıyla Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Cevabi yazıda özetle;
- Bilgisayar oyun sisteminin konsol, yan ürün, oyunlar ve aksesuarlar olmak üzere dört temel üründen oluştuğu, özel tüketim vergisinin (ÖTV) her biri için farklılık gösterdiği, bu dört elementin tüketiciler tarafından satın alınan sistemi oluşturduğu, bu sistemin parçalarının bütünleyici nitelikte olduğu,
 - Farklı bilgisayar oyun sistemleri için ABD, Avrupa ve Türkiye'de farklı pazar şartları olduğu, bu farklı pazar şartlarının oluşmasında; her bölgedeki farklı yasal düzenlemeler, tüketici belgeleri ve dokümanların tercüme masrafları, farklı test kuralları, ÖTV ve ithalat vergileri, tüketici beklentileri, kur hareketleri ve döviz kurları gibi faktörlerin rol oynadığı,
 - Sony Eurasia'nın Türkiye'de ürünlerin ithalatı ve dağıtımını için yetkilendirilmiş tek şirket olduğu, ancak Türkiye'de playstation ürünlerinin satış ve pazarlamasını yapan birçok şirketin de bulunduğu,
 - Genel olarak playstation konsol, oyun ve aksesuarlarının ithalat prosedürlerinin aynı olduğu, yalnızca oyunlar için Kültür Bakanlığı'ndan izin alma zaruretinin bulunduğu,

- Henüz piyasaya yeni giren Playstation 4'ün hakim durumda olmasının mümkün olmadığı, 2014 Eylül ayına kadar Xbox One'ın Türkiye'de piyasaya sunulacağı; dolayısıyla Sony Eurasia'nın Eylül ayına kadar satışları azami seviyeye çıkarmak için fiyat düşüşlerini teşvik ettiği

ifade edilmektedir.

I.3.1. Rekabet Hukuku'nda Aşırı Fiyatlama

- (9) Aşırı fiyat, pazar gücünün uygulanması sonucunda sürekli olarak rekabetçi düzeyin önemli ölçüde üzerinde belirlenen fiyat olarak tanımlanmaktadır. Dosya mevcudu bilgilerden; aşırı fiyatın tespitine yönelik yapılan değerlendirmelerde ekonomik değer testinin (EDT) uygulamaların temelini oluşturduğu, daha sonra geliştirilen yöntemlerin ise EDT ile çizilen temel çerçeveye dayandığı anlaşılmaktadır.
- (10) İki aşamalı bir test olan EDT'nin ilk aşamasında incelemeye konu ürün/hizmet fiyatı ile maliyeti karşılaştırılmakta; ikinci aşamada ise incelenen fiyat kendi içinde ya da rakip ürün/hizmet fiyatları ile kıyaslanmaktadır. Fiyat-maliyet karşılaştırmasında, bir ürün/hizmetin sunulması için katlanılan maliyetler ile satış fiyatı arasındaki fark değerlendirilmekte ve bir teşebbüsün ne oranda kâr elde ettiği tespit edilmektedir. Bu yaklaşımda maliyetin ve üzerine eklenen makul kâr marjının toplamını aşan fiyatların aşırı olduğu kabul edilmektedir. Ancak yöntemin uygulanmasına yönelik bazı zorluklar, fiyat-maliyet karşılaştırmasının her zaman ve her sektör için doğru sonuçlar verememesine yol açmaktadır. Bu nedenle, aşırı fiyat tespitinde ilk aşamada ulaşılan sonuçların tek başına yeterli olmaması nedeniyle ikinci aşamada elde edilen bulgularla birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (11) Teşebbüsün, faaliyet gösterdiği farklı coğrafi bölgelerde uyguladığı fiyatların kıyaslanması her ne kadar uygulanması kolay bir yöntem gibi gözükse de teşebbüsün ve incelemeye konu olan ürünün karşılaştırmaya konu olan pazarlardaki durumu, yerel vergiler nedeniyle ortaya çıkan direkt maliyetler, farklı pazarlardaki işgücü piyasalarının kendine has koşulları, tüketicilerin gelir düzeyleri ve o ürüne yönelik talep esneklikleri vb. unsurlar teşebbüsün karşılaştırmaya konu olan bölgeler arasında farklı fiyatlar uygulamasını haklı çıkarabilecek ve dolayısıyla yapılan karşılaştırmadan anlamlı sonuçlar elde edilmesini engelleyebilecektir.
- (12) Aşırı fiyatın bir göstergesi olarak değerlendirilebilecek teşebbüsün farklı zaman dilimlerinde uyguladığı fiyatların kıyaslanması; girdi fiyatlarındaki artışlar, pazar koşullarındaki değişiklikler, dönemsel talep artışları, yatırımlara finansman sağlama ihtiyacı gibi fiyat artışına neden olan etkenlerin de doğru biçimde analizini gerektirmektedir.

I.3.2. Sony Eurasia'nın Davranışlarının Aşırı Fiyatlama Çerçevesinde Değerlendirilmesi

- (13) Yüksek pazar gücüne sahip teşebbüslerin fiyatlarını sürekli olarak rekabetçi düzeyin önemli ölçüde üzerinde belirleyebilmeleri olarak tanımlanabilecek olan aşırı fiyatlama davranışı, rekabet hukukunun en tartışmalı alanlarından birini oluşturmaktadır. Tüketici refahını doğrudan azaltan bir uygulama olarak aşırı fiyatlama davranışı 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi anlamında kötüye kullanma olarak kabul edilmektedir.
- (14) Bir eylemin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında ihlal olarak değerlendirilebilmesi için iddia konusu eylemi gerçekleştiren teşebbüsün ilgili pazarda hakim durumda olup olmadığı belirlenmesi ve davranışın kötüye kullanma niteliğini taşıması gerekmektedir. Genel olarak uygulamada, bu iki temel unsurdan birinin bulunmadığının açıkça gösterilebildiği durumlarda, diğer unsura ilişkin analize yer verilmemesi mümkün olabilmektedir. Dolayısıyla, ihlalin varlığı için gerekli bütün

koşullardan herhangi birinin noksan olması, analize konu olay bakımından aşırı fiyatlamadan bahsedilemeyeceği anlamını taşımaktadır. Bu doğrultuda dosya kapsamında Sony Eurasia'nın iddia konusu ilgili pazarda hakim durumda olduğu kabul edilerek teşebbüsün eylemi analiz edilmiştir.

- (15) Genel olarak aşırı fiyatlamaya ilişkin değerlendirmelerde, yukarıda yer verildiği üzere, ürünün ekonomik değeri ile fiyatı arasındaki ilişkinin incelendiği, ancak fiyat karşılaştırması ile fiyat-maliyet analizinden oluşan iki aşamalı bir testin (EDT) benimsendiği görülmektedir. Bu doğrultuda, öncelikle Playstation 4 ürünlerinin fiyatı, rakip ürünlerin fiyatlarıyla ve söz konusu ürünün farklı bölgelerdeki fiyatlarıyla karşılaştırılmış, daha sonra Playstation 4'ün Türkiye'deki satış fiyatı incelenmiştir.
- (16) Sony Eurasia, Sony Playstation ürünlerinin Türkiye'deki tek yetkili distribütörüdür. Playstation 4, Türkiye'ye, Sony Eurasia dışında paralel ithalat yoluyla gelmektedir¹. Türkiye'de Sony Playstation 4 oyun konsolu, Aralık 2013 tarihinde 1399 TL ile satılmaya başlanmış, akabinde ise Ocak 2014 tarihindeki kur artışı sebebiyle 1549 TL'ye satılmaya devam etmiştir. Benzer şekilde, aksesuarlarının da kur artışından etkilenerek Ocak 2014 tarihinde fiyatının yükseldiği görülmektedir². Buna karşılık, Playstation 4 oyunlarının ise Aralık 2013'ten günümüze kadar çıkış fiyatını muhafaza ettiği anlaşılmaktadır. Playstation 4 oyun konsolunun ABD'deki satış fiyatı 399 Dolar, Avrupa'daki satış fiyatı ise 399 Euro'dur.
- (17) Oyun konsolu, aksesuarları ve oyunları alanında Playstation 4 ürünlerinin rakibinin Microsoft firmasına ait Xbox ürünleri olduğu görülmektedir. Xbox'ın Playstation 4'ün muadili olan Xbox One modelinin Türkiye'de satışına 2014 yılının Eylül ayında başlanacaktır. Bununla ilgili olarak Sony Eurasia, Eylül ayına kadar satışlarını azami seviyeye çıkarmak için fiyatların düşmesini teşvik ettiklerini ifade etmiştir. Dolayısıyla hâlihazırda Türkiye pazarı açısından Playstation 4 ile karşılaştırılabilecek bir piyasa satış fiyatı bulunmamasıyla birlikte, Xbox One'ın ABD ve Avrupa'da satışına başlanmıştır. Xbox One 2013 yılında ABD'de 499 Dolar satış fiyatıyla piyasaya çıkmış, Haziran 2014'te fiyatı 399 Dolar'a düşmüştür. Türkiye satış fiyatı henüz belirlenmemiş olsa da ürün, ülkemizde alternatif satış kanallarında 1679 TL'ye satılmaktadır.
- (18) Görüldüğü üzere her ne kadar Xbox One'ın Türkiye'deki resmi satış fiyatı belirlenmiş olmasa da, ürünün alternatif kanallardaki ve ABD'deki satış fiyatı gerçek satış fiyatına ilişkin ipuçlarını vermektedir. Bu doğrultuda Xbox One'ın ülkemizde, rakibi Playstation 4'ten büyük oranda düşük ya da yüksek bir fiyattan satışına başlanmayacağı kanısına ulaşılmıştır. Sony Eurasia tarafından Kuzey Amerika, Japonya ve Avrupa'da Playstation 3 ürünlerinin rakibi Xbox 360'ın, Playstation 3'ten daha düşük fiyatla satıldığı, bu fiyat avantajının Xbox 360'a erken satış başarısı sağladığı, bu deneyimden yola çıkılarak Playstation 4 için Xbox 360'tan daha düşük bir satış fiyatı açıklanmasının önemli olduğunun düşünüldüğü ifade edilmiştir. Ayrıca, ABD'de Playstation 4'ün fiyatının daha düşük olması sonucunda, Xbox One oyun konsolu ve kamerasının Playstation 4'ün fiyatıyla rekabet edebilen bir fiyattan piyasaya farklı ambalajlarla tekrar arz edilmesine sebep olduğu belirtilmiştir. Bu doğrultuda, Xbox One'ın Türkiye'deki ithalat fiyatının Playstation 4'ten yüksek olduğu dikkate alındığında, Türkiye'de de benzer senaryonun gerçekleşmesinin muhtemel olduğu değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, Sony Eurasia tarafından tavsiye edilen satış fiyatlarının aşırı fiyat olarak nitelendirilebilecek şekilde rakiplerinden yüksek olmadığı kanaatine varılmıştır.

¹ Sony Eurasia'dan edinilen bilgilere göre, 2013 yılında Türkiye oyun konsolu pazarında, (.....) gerçekleşmiştir.

² PS4 ikili şok kumanda ve PS4 kameranın satış fiyatı (.....), PS4 Dualshock Charging Station'ın satış fiyatı (.....) yükselmiştir.

14-26/528-234

- (19) Playstation 4 ürünlerinin ülkemizdeki ithalat ve dağıtım aşamaları aşağıdaki şekilde olmaktadır:
- Ürünlerin Türkiye'ye ithalat ve gümrük işlemlerinin tamamlanması ve ürünlerin depoya teslimi,
 - Oyunlar için Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca denetimin yapılması ve bandrol alınması,
 - Ürünlerin, Sony Center, Teknosa, Vatan, Media Markt gibi perakende satış noktalarına dağıtımı ve satışı.
- (20) Yukarıda yer verilen aşamalar kapsamında ülkemizdeki yasal düzenlemeler ve vergi yükümlülükleri, kur hareketleri, farklı test rejimleri (CE işareti) vb. yükümlülükler söz konusu olmaktadır. Bu doğrultuda teşebbüsün maliyet kalemlerine, ithalat aşamasında %3 oranında ithalat maliyeti ve %20 oranında ÖTV eklenmektedir. Böylece ABD satış fiyatı olan 399 Dolar satış fiyatına ÖTV ve ithalat maliyeti eklenerek, TL karşılığı 1.040 TL³'ye ulaşılmaktadır. Aynı şekilde 399 Euro olan Avrupa fiyatının ÖTV ve ithalat maliyeti eklenmiş TL karşılığı 1.408 TL⁴ olmaktadır. Diğer taraftan, sistem yazılım dilleri, tüketici belgeleri vs. tercüme giderleri, ABD'de bulunmayan CE işaretinin konulması gibi kalemlerin eklenmesi sonucunda bahse konu fiyatlar ile Playstation 4 oyun konsolunun ülkemizdeki satış fiyatı olan 1.549 TL arasındaki farklılığın azaldığı görülmektedir. Dolayısıyla, kesin sonuca ulaşamama ihtimali bulunmakla birlikte, ürünlerin ABD ve Avrupa fiyatları ile Türkiye fiyatı arasında aşırı fiyatlandırma niteliğinde bir farkın bulunmadığı anlaşılmaktadır.
- (21) EDT'nin ikinci aşamasını fiyat-maliyet karşılaştırması oluşturmaktadır. Ancak sektörde yüksek sabit yatırımların ve ARGE harcamalarının bulunması, pazarın yenilikçi olması gibi unsurlar göz önünde bulundurulduğunda, kâr marjlarının yüksek olmasının normal karşılanabileceği, bu nedenle fiyat-maliyet karşılaştırmasına gerek olmadığı sonucuna varılmıştır.
- (22) Başvuru sahibinin bir diğer iddiası ise Playstation 3 ürünlerinin ABD ve Avrupa fiyatı ile Türkiye fiyatının karşılaştırılmasında, Playstation 4 nispetinde, farklılıkların bulunmadığıdır. Teknolojik gelişmelerin oldukça yoğun olduğu akıllı telefon, tablet, oyun konsolu gibi elektronik ürünler alanında, bir modelin piyasaya çıkış tarihinden çoğunlukla bir sene sonrasında üst modeli çıkmaktadır. Böylece üst ve alt modeller birlikte satışa sunulmaktadır. Bu durumda tüketiciler ekseriyetle üst modeli tercih etmekte, üreticiler ise alt modeli cazip hale getirebilmek için fiyatını düşürmektedir. Aynı durumun Playstation 4'ün satışa sunulmasının ardından Playstation 3 için de geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Diğer taraftan, teşebbüs tarafından, Playstation ürünleri bakımından SCEI ile toptan fiyatı üzerinde anlaştıkları, SCEI'nin Playstation 3 bakımından Türk Lirası cinsinden sabit bir toptan satış fiyatı vererek Sony Eurasia'nın döviz dalgalanmalarından korunmasına yardımcı olduğu, ancak Playstation 4 bakımından, Türk Lirası'nın dalgalanmasının artması nedeniyle böyle bir korumanın sağlanamadığı belirtilmiştir. Buna göre SCEI, teşebbüse Playstation 4 ürünlerinde Euro cinsinden bir toptan satış fiyatı vermekte, teşebbüs ödemeyi Türk Lirası cinsinden yapmaktadır. Dolayısıyla teşebbüsün bahse konu iddiasının yerinde olmadığı ve Sony Eurasia'nın Playstation 4 ürünlerinin satış fiyatını ABD ve Avrupa fiyatlarına kıyasla yüksek belirleyerek aşırı fiyat uygulamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal etmediği kanaatine ulaşılmıştır.

³ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın 16.07.2014 tarihli 1 Dolar=2,12 TL kuru esas alınmıştır.

⁴ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın 16.07.2014 tarihli 1 Euro=2,87 TL kuru esas alınmıştır.

J. SONUÇ

- (23) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.